

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetemi tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,

földbírtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,

orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,

orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,

ügyvéd.

Dr Viola Sándor,

ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Dinasztia és nemzet.

IV.

(Folytatás.)

Elérkeztem a legkényesebb részhez. Történeti, vagyis jobban mondva a krónikás objektív szemüvegén keresztül kell megírnom a dinasztianak viszonyát a legújabb időkben a nemzethez. Az uralkodó személye a törvények szerint „szent és sérthetetlen”. Nem is akarom én az ő személyét sérteni, csak igazságos kritikát akarok mondani a korról, melyben élt és él, s azokról az emberekről, kik körülveszik, mint az izzó fényes ivlámpát az esti pillék és ronda rovarok. Lehet valaki loyális, a magyar nemzet mindig az volt, azt bizonyítani se kell, de kritikát mondani jogában áll bárkinek, aki a dolgok folyását ismeri, vagy másokkal ismertetni akarja. Téved az, aki azt hiszi, hogy Magyarországon szűnő félben lenne a loyális, s talán lábra kapna az antidinasztikus áramlat köztársasági párt alakjában. Nem. Erről nincs szó. A magyar nemzet loyálisát, hűségét nem tántorította el a multnak sok keserves tapasztalata, s láttuk, hogy a dinasztianak legcsekélyebb engedménye bármikor viharos lázt és örömet okozott a nemzet nagy rétegeiben. Hisz I. Ferdinánd óta a Habsburg dinasztia tagjai talán nem lettek volna mind abszolutisztikus hajlamuk, ha egyrészt gyengeségük-nél fogva, másrészt hatalmuk megcsorbitásától való féltükben gonosz tanácsosaitól magukat irányítani nem engedték volna. A magyarellenes befolyás okozta azokat a sajnálatos eseményeket, sőt vérontásokat is, melyekben a történelem tanúsága szerint bőven volt részünk. Mielőtt azonban a jelen helyzetre rátérnék, melynek eredete a századokban megrögzött copfban rejlik, foglalkozom röviden azzal az idővel, mikor a vérbosszu aratta diadalát, s a hatalom kéjjel fürdött az ártatlanok kiömlő vérében.

Az osztrák kamarilla mindig kapott lélek nélküli, emberbőrbe bújtatott állatokat, kik a legelképzeltetlenebb kegyetlenségre képesek voltak. Ilyen volt Haynau, a bresciai hyéna. Páratlan kegyetlenséggel végeztetett ki ártatlanokat és börtönözte be azokat, kik csak a legkisebb gyanu alatt álltak, hogy a 48-as mozgalom részesei voltak. A leggyalázatosabb tette volt az 1849. október 6-iki aradi kivégzés, mely a történelem legszomorubb lapjait képezi. Haynau-nak mig szabad keze volt, dühön-

gött kedve szerint. De ez még mind nem volt elég, az 50-es évek örökké emlékeztető napok maradtak történelmünkben, mivel alkotmányunkat teljesen megsemmisítették, nyelünk-et eltiporni akarták. Ezernyi ezer cseh, szláv és német beamter özönlött el az országot, s ezek az ugynevezett „Bach-huszárok” nem ismertek se Istent, se törvényt, kiméletlenül letaroltak mindent, amit még lehetett. A nemzet jobbjai, Kossuth Lajos és hívei a külföldön tartózkodtak, s fájó szívvél gondoltak elnyomott hazájukra.

Ferenc József osztrák császár oly fiatal ember volt még, hogy nem látta be szükségességét annak, hogy itt egy gyökeres rendszerváltozás segíthetne a felfordult állapotokon. Albrecht főherceg vezette a kormány ügyeket és se ő, se a hatalom többi fejei nem akartak még hallani sem alkotmányról. Azonban az emberi sorsot intéző nemezis nem hagyta, hogy mi sokáig szenvedjünk. Az európai nagyhatalmak gyűlölettel viseltettek Ausztria iránt, különösen Oroszország, mely oly dőre volt, hogy 1849-ben segítséget nyújtott egy szabadságszerető nemzet leigázására. Gortschakoff kancellár legjobban kifejezte gyűlöletét Ausztria ellen e kevés szóval: „Oroszország nem duzzog, hanem erőt gyűjt, erőt Ausztria ellen, mely hálátlansága által a világot bámulatra ejtette”. Amit az orosz kancellár tapasztalt, azt mi magyarok 1527. óta tapasztaljuk. A hála ismeretlen fogalom Ausztriánál. Mikor Ausztria feje fölött összetornyosultak a vészes felhők, akkor a kormányt irányító bécsi hatalom II. Ferenc osztrák császárt (kit tévedésből irnak I. Ferenc Józsefnek) 1857-ben körutazásra indította Magyarországon, s a börtönök ajtai ekkor sokak előtt megnyitak, de a várva-várt béke még sem jött létre.

1859-ben az osztrák sereg Montebellónál (május 20.), Magentánál (junius 4.) és Solferinónál (junius 24.) nagy vereséget szenvedett. Mindezek sulyosan érintették Ausztriát. Eközben Kossuth Lajos sűrűn érintkezett Napoleon császárral, ki megígérte, hogy Magyarország felszabadítására gondja leend. De a büszke császár hamar megfedkezett mindenről, a villafrancai béke után Párisba ment, hol ünnepeltette magát. Bizony csúnyán becsapta Napoleon császár Kossuth Lajost, sőt rút kelepécét is állított fel. Avval hitegette a külföldön élő magyarokat, hogy hajlandó szabadságunk ügyét segíteni, ha a

nemzet bizonyosságát adja annak, hogy Ausztriával semmi szín alatt ki nem békül. Tegyük fel, hogy lépre mentek volna Kossuthék, szomorubb vége lett volna e másodszori önvédelmi harcnak, mint az 1848-iknak. Nem azért, mintha a nemzet nagyon örvendett volna az Ausztriával való közösségnek, de szomorubb vége lett volna azért, mivel a nemzet teljesen készületlenül állt, sőt sokan belefásultak az abszolút rendszerbe.

Mikor Schmerling az 1861. februári alkotmányt kidolgozta, arra akarta kényszeríteni Magyarországot, hogy olvadjon bele az összbirodalomba s képviselőit küldje a Reichsrathba. Deák Ferenc ekkor a nemzet többségétől támogatva, két feliratban fejezte ki tiltakozását az ország alkotmányának elkobzása ellen. De a bécsi kormány visszautasította a követelést s katonai kormányzóvá Pálffy Mórét tábornokot nevezte ki, megszüntette a megyegyűléseket, a sajtószabadságot megszorította. Mindezen szigorú és alkotmányosértő intézkedések nem törték meg a nemzetet. Deák Ferenc és Andrássy Gyula gróf folytaton azon dolgoztak, hogy mint lehetne a békés kiegyezést létrehozni. Deák Ferenc 1865-ben a „Pesti Napló”-ban megírta híres husvéti cikkét, mire Schmerling megbukott, s az uralkodó 1865-ben december 15-én országgyűlést hívott egybe.

Azonban egyéb nem történt, a béke még csak in spe lebegett. S talán hosszú időbe telt volna, míg a kiegyezés létre jön, ha Bismarck ki nem tüzi célul a német egységet. Ez siettetett ügyünket. Ausztria a poroszsal háborúba keveredett, s eljutott Königrätzig, ahol csufos vereséget szenvedett. Ezután a kimerült hatalmi erő mindenáron alkudozni akart a nemzettel, mert kezdték belátni, hogy mig az alkotmányosság mezején mozgott a dinasztia, mindannyiszor a magyar fegyverek megvédték a trónt, de az abszolutizmus idején a nemzet egy cseppet sem lelkesedett. Végre Deák Ferencnek sikerült 1867-ben a kiegyezést megcsinálni Ausztriával. Deák csupa szerénységből a miniszterelnökséget el nem fogadta, hanem helyébe Andrássy Gyula grófot ajánlotta. Tehát alkotmányt kapott a nemzet, habár akkor többet is vivhatott volna ki, megelégedett az 1867. XII. t.-cikkkel. Az osztrák császár pedig magát megkoronáztatta és ő a magyar királyok közt II. Ferenc nevet viseli. Engedelmet kérek, ha az olvasó ezen

megütődik, vagy csodálkozik. Mi dupla nevű uralkodót nem cimezhettünk úgy, amint ő nevét hereceg korában viselte. Mihelyt uralkodóvá válik, az első nevét kell használnia. Hisz királyunk is Ferenc napját ünnepli, nem Józsefet, tehát ő nem Ferenc József, mint uralkodó, hanem csak Ferenc, e néven pedig második. Eklatáns példa rá mostanában, mikor József főherceg meghalt, fia József Ágost az apja halála után szintén felvette az egyszerűbb József főherceg nevet. Tehát ne nevezzük uralkodónkat I. Ferenc Józsefnek, hanem II. Ferencnek. Különben is e címzés nem von le semmit az értékéből, csak történetjogi szempontból helyes. Róbert Károly se volt I. Róbert, hanem I. Károly, Durazzói Károly pedig II. s így tovább.

A kiegyezés után a kifáradt nemzet a béke jegyében elégedett lón. Különösen nagy örömet keltett a m. kir. honvédség megalkotása. Ez az egyedüli remény, mely nagy horderejű és a jövőnkre nézve nagyon kiható volt. De téved az, a ki azt hiszi, hogy a kiegyezésnek nem voltak hézagai. Azt rögtön talán az alkotók se vették észre, de a gyakorlat folyamán s napjainkban nagyon észrevehető volt, hogy a kiegyezési törvény sok kívánni valót hagy hátra. Itt van p. o. a horvát-szlavonországi kiegyezés, az 1868-iki fehér lap, mely a legszeleesebb körü autonómiát biztosítja a horvátoknak, valamint birtokukba hagyta a tengerpartot, s három megyét ajándékozott nekik. Látjuk, hogy e nagylelkűségünket Horvátország miként jutalmazza meg, gyűlölnék minket, nyelvünket sértik, s sajtójukban gyaláznak. Horvátországot így nem lehet megnyerni a magyar állameszmének s bizony talán évszázadok fognak elmúlni, míg más alakulás folytán a horvát-magyar „testvériség” valójában megtestesül.

A kiegyezés épületéből, melyet mint Deák mondta azért rakott le, hogy lehessen rá tovább építeni, a miniszterelnökök Tisza Kálmántól kezdve, mindnyájan kivettek egy néhány tégladarabot. Ilyen tégladarabok voltak, hogy csak néhányat említsék, mert hisz a jelenkor élő emberei ugyis ismerik közvetlenül a viszonyokat — a következők: Bosznia véres okkupációja, Hentzi sirjának megkoszorúzása (Janszky-ügy), a haditerheknek jogtalan emelése, a véderőtörvény 14. és 25. §-ai, (az előbbi megakadályozta Andrássy Gyula gróf, hogy nem vált törvény

erőre, mely ugyanis kivette volna a nemzet kezéből azt a jogot, hogy az országgyűlés megkérdéztessék az évi hadijutalék (ujoncok) megállapítására nézve, míg az utóbbi, a 25. §., az önkénteseket arra kötelezte, hogy német nyelven tegyék le a tiszti vizsgát s ha elbuknak, még egy évet utána kell szolgálniuk. A magyar nyelv jogainak s a közösségnek a külföldön való háttérbe szorítása, a katonai hatalomnak újabb felülkerekedése.

(Vége köv.) K. Mártonffy Imre.

— **A belügyér megsemmisítette Udvarhelyvármegye határozatát.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága augusztus 17-én hozta meg a törvényellenes kormányval szemben kifejtett ellenállásra vonatkozó határozatát és a serény kormány már is megküldötte megsemmisítő 89,547 — 1905. számú rendeletét. Ezen rendeletből megtudjuk első sorban, hogy — Kristóffy szerint — a nemzet jogait, az adó és ujoncmegtagadást csak akkor veheti igénybe, ha az *tényleges adóbehajtásra és tényleges ujoncállításra vonatkozik*, holott a kormány nem a közadók behajtását rendelte el, hanem azok beszüntetését. De a kormány fentartja jogát arra vonatkozólag, hogy az önként befizetett adókat elfogadja és az így az adózók által befizetett, de a hivatalnok által be nem terjesztett adókért a mulasztást követő előjáró ellenfegyelmileg járjon el. Ugyanígy jár el az önként jelentkező ujoncok felvételét előkészítő belépési bizonyítvány kiállítását, a hivatalos iratoknak a katonai parancsnokságok részére való kiadását illetőleg is, egy szóval a végrehajtást megtagadó tisztviselővel szemben. A kormány fenyegetőzik tehát ép úgy, mint más törvényhatóságokkal szemben. De megtudjuk a leiratból legfőképp azt, hogy megyénkben is akadott egy ember, ki a közvélemény ellenére a törvényhatóság egyhangú határozatát megfélebbezte. Megfélebbezte Hollaki főispán aug. 21-én 57. sz. a. Mily áldásos szerencse, hogy nem közülünk való. Kivel a megye lakossága nem is rokonszenvezett soha egy fél percet sem. De legnagyobb szerencse, hogy megtéve utolsó köteletségét, méltó kormánya felmenti és így elmegy, mert annyi határozottság vele nem született, hogy önként menjen.

A politikai helyzetről.

II. Vilmos német császár és a magyar vezényszó.

Az ischli tanácskozás, a kormány fenyegetése, a kormánynak a szociáldemokratákkal való társulása ez idő szerint eltörpül egy volt ausztriai miniszter és jelenleg is mérvadó politikus levele mellett, melyet az E-snek a függ. párt legrégibb és legtekintélyesebb lapjának írt. A magyar nemzet II. Vilmosnak Budapesten 1897-ben mondott pohárköszöntője után igen sok ideig azon hitben volt, hogy Vilmos császár a nemzetnek meglepő barátja. E képzelődésből sokat engedünk, volt alkalom erről is megemlékezni a Zeisig-ügyből kifolyólag. De ez említett levél, melyet törekszem kivonatossá tenni — válságunkat olyan oldalról ösmerteti, mely minden esetre

meglepő hatású, feltűnést keltő és kitűnő érveivel meggyőző bennünket a közel napokban tett állításaink alaposságáról. A levél szerint Ausztria nem ellensége Magyarországnak. Nem Ausztria az, akinek annyira szíven fekszik a német vezényszó, hisz Ausztriában ma már a szláv és olasz nemzetiségek tulsúlyban vannak s ezek édes keveset törődnek azzal, hogy a magyar katonát magyarul vezénylik-e. Sőt örülnének, ha a németiség hegemoniáját a magyaroknak sikerülne megtörniük, mert ez a szlávok felszabadulását jelentené. Becsi kamarilla nincs. Pitreich, Beck kénytelen-kelletlen a magyar állásponton vannak, ők békét ajánlottak az uralkodónak, mert nézetük szerint is a Monarchia hadseregének tekintélye kockán forog, ha ez a válság elhúzódik. Beck szerint is, ki pedig a magyarnak nem éppen barátja, sokkal fontosabb a dinasztia nézve, ha korlátlanul rendelkezhetik a hadsereggel, mint az, hogy minő nyelven vezénylik.

A magyar vezényszónak nem Beck és Pitreich a legnagyobb ellensége, hanem II. Vilmos császár. És Ferenc József azért nem adja meg a magyar vezényszót, mert II. Vilmos császár ezt a szó teljes értelmében megtiltotta. Magyarország sorsát már tíz év óta Berlinben intézik. Nem arra kell törekedniük a magyaroknak, hogy a Hohenzollernekkel kacérkodjanak, hanem ellenkezőleg arra, hogy egészen kiváljanak a német szövetségből. Valamikor régen, mikor orosz támadás fenyegetett, jó szolgálatot tett, de az idők változtak. Ausztria-Magyarországra nézve a hármasszövetség tisztán védelmi szövetség, II. Vilmos császárra nézve azonban agresszív szövetség. A magyarok mindig abban a naiv hitben éltek, hogy ez a szövetség az európai egyensúly biztosítója, de II. Vilmos csak azért ragaszkodik hozzá, mert tudja, hogy ezzel a német hegemoniát biztosítja Európa közepén. Ausztria-Magyarországnak nincs külpolitikája, mert az a politika, melyet Goluchovszky csinál, II. Vilmos császáré, hogy Goluchovszky külügyminiszter azoknak az expozéknak kefelevonatát, melyet minden évben a delegációban elmond, hetekkel előbb már elküldi Berlinbe, a birodalmi kancellárnak, honnan törlesztéssel, javításokkal és módosításokkal érkezik vissza s Goluchovszky ezt a Berlinben átkorrigált expozét mondja el a delegátusoknak.

Ezután ez a rendkívüli érdekes levél bebizonyítja, hogy miként lettek a Balkánon az Ausztria-Magyarország érdekei a Németország érdekeinek kiszolgáltatva. És miként lett III. Viktor Emánuel trónra lépése után az olasz nemzet a hármasszövetségbe újlag bevonva, Ausztria-Magyarország érdekének csorbitása árán. Egy szóval Goluchovszky nagy német politikát csinál minden vonalon, mert II. Vilmos így akarja, s ezért ellensége a magyar nemzeti követeléseknek is, mert II. Vilmos császár az.

II. Vilmos császár, a volt magyar barát, most ellensége a magyarnak, mert attól fél, hogy az esetben, ha a magyarok megtörnék a saját országukban a német uralmat, akkor

a német hegemonia Ausztriában önmagától összeomlanék. Ha pedig Ausztriában a szlávok vennék át a vezető szerepet, akkor Németország hermetice el volna zárva a Balkántól, sőt elveszítene minden befolyását Kelet-Európában. Viszont Nyugaton Angliával és Franciaországgal szemben nem tudná fölvenni a versenyt, s teljesen izolálva volna Európában úgy politikailag, mint kereskedelmileg.

Nehogy ez az állapot bekövetkezhessen, II. Vilmos császár minden lehetőt elkövet arra, hogy Magyarország pozícióját a monarchiában úgy politikai, mint gazdasági téren gyengítse. A német vámtarifa is első sorban Magyarország ellen készült. Magyarország ellenállási erejét legsebezhetőbb részén, mezőgazdaságán akarja meggyengíteni. Goluchovszky pedig a magyar delegátusokat, a magyar kormány úján utasította, hogy minden német követelésbe egyezzenek bele.

Igy készült a nagy német politika szolgálatában, kereskedelmi szerződésünk, melyet most éppen II. Vilmos császár parancsára erőszakkal életbe akar leptetni Goluchovszky, be sem várva a magyar parlament határozatát.

Végül ez a levél figyelmeztet: Itt volna az ideje, hogy a magyar nemzet a hármasszövetségből kiábránduljon. Mert ez a szövetség és ez a letétele egészen kiszolgáltatja a magyarságot legnagyobb ellenségének, II. Vilmos német császárnak.

Eddig szót a politikai helyzetet alapjában ösmerő, érdekesítő levél és meggyőző minket mindenek előtt arról, hogy két ország szoros kapcsolata, mindig a gyengébbnek van ártalmára, mert a társ Ausztria rövidlátó vezetői soha sem késnek Magyarország hibáit felhasználva, azt idegen érdekeknek kiszolgáltatni, saját mulólagos előnyükért. Meggyőző minket arról, hogy a most folyó nemzeti küzdelemben legkisebb engedésünk, a nemzet leverése volna. Tehát meg kell tenni a nemzet mindent nemzeti követeléseink érvényesítése végett, hogy e nemzet szabad és független legyen. Meggyőző minket arról, hogy eddigi politikánk a megsemmisülés útjára vezet. Fel kell venni az élet-halál harcot, így megleszünk mentve a gyalázatos sorvasztó haláltól, mert vagy dicsőn mulunk ki a nemzetek sorából, vagy visszahívjuk a mohácsi veszteséget megelőző szép korszakot, mikor a magyar nemzet nagy, hatalmas volt barátai előtt és rettegett ellenségeinél.

Az abszolutizmus felé.

A mig Ausztria külügyminisztere a Németország politikai és gazdasági érdekeit szolgálja Magyarország rovására, addig hazánkban törvénytelen bár, de tényleges miniszterek kézzel lábbal dolgoznak, a törvények sárba tiprásával és abszolutizmus behozatalával, a koronás magyar király tekintélyét lejártni. A kormány mindent elkövet pénzforráshoz jutni, hogy a törvényhatóságok passzív rezisztenciáját megtörje. Meg fogja vonni a megyéknek adott állami dotációt. Hír szerint már októberben nem fog utalványozni, sőt nem fogja tűrni, hogy a megyék bármely ci-

men is gyűjtést rendezzenek. A miniszteriumból a megyék élére adminisztrátorokat fog kinevezni. Mi pedig, a többi vármegyékhez hasonlólag, nem ügyelve a kormány erőlködésére, gyűjtjük a pénzt, hogy a megvont dotációt kipótoljuk és megteszünk minden készüléket a kormánybiztosok fogadására. Fogadjuk őket magas kitüntetéssel, mint a hogy szokta fogadni jogaiban megsértett, önérvényes nemzet — a hazaárulókat.

JEGYZETEK.

Vasuti állomás — telefon nélkül.

Ilyen is csak nálunk lehetséges, a hol az idő — úgy látszik — nem pénz. Egy magán embernek nélkülözhetetlen a telefon, de a vasuti állomás — az már más. Ott nem egyesek, hanem az egész közönség — nélkülözheti a telefont...

A vasuti társaság közérdekből megtehetné, hogy a központtól oly távol eső állomásra bevezetné a telefont.

Csak nem várja be azt, amíg mi is táncvígalmakat rendezünk a vasuti állomáshoz bevezetendő telefon-alap javára, éppen úgy, mint a kiskalambfalviak a 7-es számú örháznál létesítendő megállóhelyre...

Elvégre immár ott is megállhatna a vonat, hiszen a nagygalambfalvi állomáson töltött időből bőven kijut mindenfelé. Sőt talán azokat az unalmas megállásokat rövidíteni is lehetne. A gyorsvonattal érkezők megöszülnek, míg Székelyudvarhelyre, mint legeslegvégű állomásra beérkeznek.

Húsdrágaság. A »Kakas Márton« a legjobb erőművészeknek a budapesti mészárosokat tartja, mert ők tudják legtöbbször és legmagasabbra fölemelni a kilókat. Azonban, ha Székelyudvarhelyre jönne, elszégyelné magát még a »legjobb erőművész« hírében álló budapesti mészáros is. Le- (akarom mondani fel-) főzik a mieink a leghíresebbeket is. A közmondások gyűjteményéből szintén kitöröltük azt, hogy: Olcsó husnak hig a leve, mert az a bizonyos olcsó hus, nálunk sem létezik.

Az inség-ügyi bizottságban szó volt holmi szabályrendelet megállapításáról. Az alispán ur is utasított valamely védelmi eszköz előteremtésére. Eddig azonban semmi sem történt... Vajjon miért? Hiszen a hus ára folyton emelkedik. A héten ismét 8 fillérrel emelték fel jó erőben levő mészárosaink. S azt hangoztatják, hogy ők még bírják följebb is emelni: csak aztán legyen, aki elérje — pénzzel...

Ezek után már csakugyan ténnyé válik az elől idézett lapjellemező vicce, hogy:

—: Vacsorázott már kolléga?

—: Oh igen. Már több ízben is. Tavaly egyszer pláne — melege.

Zeneiskola. Székelyudvarhely, Magyarország, de főleg a Székelyföldnek miniatűr Athéne, szellemi gócpontja. A tudományok csarnokai egymást érik s e részben vajmi kevés kivanni valónk lehet. Am azért egy zeneiskolára szükségünk volna, ahol a különböző hangszerek elméleti és gyakorlati kezelését s az éneket gyermekeink lehető olcsó

tandijak mellett elsajátítsák. Könnyebben szervezni sehol sem lehetne egy ilyen iskolát, mint nálunk.

A három középiskola már egy-magában képes zene- és ének-tanárt fizetni. Míg a polgári és az elemi iskolák is fizethetnének egy másodikat.

Ez alkalommal nem kívánunk a részletekkel foglalkozni. Csupán az eszmét vetettük fel. Hatha lesznek pártolói!

KÜLÖNFÉLÉK.

Eskü az alkotmányra.

Inkább meghalunk,
de nem tágitunk!

E nagy jelentőségű szavakat, a magyar képviselőház kiváló elnöke, Justh Gyula mondotta Battonyán a tiszteletére rendezett ünnepen, mely a tervezetnél is fényesebb formában folyt le s politikailag valósággal országos jelentőséget nyert. Az ünnep ki-magasló pontja Justh Gyulának, majd Kossuth Ferencnek a beszéde volt, aki megeskettette a jelenlevőket, hogy alkotmányunkat minden áron megvédelmezzük. Gyönyörű jelenet volt, mikor Kossuth szavára felállott Justh Gyula és ujjait esküre emelte. Példáját követte az egész ünneplő közönség.

A nagyszabású ünneplésről a következőkben számolunk be:

A megérkezés.

A képviselőház elnökének ünnepelésére Battonyára érkezett Kossuth Ferenc is, Barabás Béla, Tóth János, Rákosi Viktor, Egrý Béla, Berec Abel, Madarász Imre, Papp Elek, Pap Zoltán, Kelemen Samu, Varga Károly, Szappanos István, Endrey Gyula, Nagy Sándor, Veress József, Somogyi Aladár, Ráth Endre és Fábry Károly képviselők társaságában. A képviselők szombat délután érkeztek Aradra, onnan kocsin mentek Szent-tornyára, Justh Gyula birtokára s szintén kocsin érkeztek Justh Gyulával együtt Battonyára. Justhot és a képviselőket bandériummal és zene-szóval fogadták.

Lakoma.

Este 8 órakor a nagyvendéglőben lakoma volt, amelyen mintegy négyszázan vettek részt, ott volt a megye társadalmának színe-java. Az első pohárköszöntőt Nagy Lajos képviselő mondotta Justh Gyulára.

Inkább meghalunk,
de nem tágitunk.

Justh Gyula beszédében azt fejtegette, hogy a képviselőház elnöki székebe nem fog vinni politikát s hogy meg fogja védeni a tanácskozás szabadságát minden támadás ellen, akár felülről jön a támadás, akár alulról, mert aki megtámadja a tanácskozás szabadságát, az a nemzet életeterejét támadja meg. A januári választáson ítelt a nemzet, melynek ítéletét provokálták s ma még sem a nemzet akarata kormányoz, hanem egy oly minisztérium, amelynek már bemutatkozásakor bizalmatlanságot szavaztak. Azt mondják, hogy a koalíció nem akar kormányt vállalni. Ez félig igaz, félig nem. Nem akar a koalíció kormányt vállalni abban az esetben, — ha elveit nem juttatja érvényre, de mi-helyt elveit megvalósíthatja, kész kormányt alakítani. Politikai életünk

a multban meg volt metelyezve, soha sem a nemzet akarata érvényesült, hanem csak Bécs akarata. Pedig nem a hatalomhoz, hanem az elvekhez kell ragaszkodni. Ha a koalíció kormányalakításra nem vállalkozik elveinek megvalósítása nélkül, akkor ezért nem kárhozzatni, hanem dicsérni kell. A mai kormányt, melynek az lett volna a feladata, hogy differenciák kiegyenlítésére szorítkozzék, rendkívül nehéz volt megalakítani; *negyvenketten* utasították vissza a miniszeri tárcát, — *csak ez a szemét nép vállalkozott a kormányzásra*, ugymond Justh Gyula. Ezek a miniszterek a nemzet és a korona között még jobban kiéleltik az ellentéteket s hosszú időre berendezkednek; — semmi remény sincs arra, hogy a hatalmat ki akarnák engedni a kezükből. Nehány hónappal ezelőtt az általános titkos választást még *merényletnek* tartották a nemzet ellen, most pedig ígéri az általános titkos választási jogot, — de persze nem valósítják meg, hanem csak *meghasonlást* akarnak előidézni a nemzelben. Ez hagyományos osztrák politika. A nemzeti akarat letörése a kormány célja, mi pedig ezzel szemben azt mondjuk, hogy *mi inkább meghalunk, de nem tágitunk*. Éljen a szabad Magyarország!

Eskü az alkotmányra.

Kossuth Ferenc a többek közt a következőket mondotta:

— En örömmel látom azt a politikai érettséget, amelynek tanujelét adta Magyarország akkor, midőn a függetlenségi pártnak többséget adott. Még vágyok győződni arról, hogy ha új választásokra kerülne a sor, a függetlenségi párt abszolút többségbe kerülne. Ez a legnagyobb politikai érettség jele. Hogy van az, hogy férfiak, akik egész életükben 67-esek voltak, most egyszerre függetlenségi pártiakká lettek? Talán a hatalom vonzza őket? Hiszen látják, hogy a függetlenségi párt nem lelkesedik a hatalomért, sőt egy más dolgot is lát és ezt aláhuzom, hogy a függetlenségi pártot annyi önzetlenség, annyi mérséklet vezérli, hogy még elvei között is megválogatja azt, amit az élő törvények szerint ma meg lehetne valósítani. Magát a függetlenségi pártot nem a hatalomnak birási vágya vonzza, hanem a politikai érettség, amely Magyarországnak szerencséje volt, amely Magyarországot képessé tette arra, hogy száz halál és ezer veszély közt is ezt az édes magyar hazát megtartsa számára, mint ahogy esküszünk, hogy meg fogja tartani a jövő nemzedék számára. (Óriási éljenzés és taps. Justh Gyula feláll és két ujját föl-tartva *esküszik*.)

Erre az egész társaság szintén feláll s hangosan ismétli:

Esküszünk!

— A függetlenségi-párt. Már 182 tagja van a függetlenségi és 48-as pártnak és nem lehetetlen, hogy szeptember 15-ig elérje az abszolút többséget. Hiába kísérleteznének most már a 67-es alapon álló pártok szövetkezésével, a 48-as párt elveinek diadalra jutását megakadályozni nem lehet, mert kitörülhetetlenül átjárta az egész nemzetet az a tudat, hogy boldogulásának, jövőjének az alapja, csakis a teljes függetlenség lehet.

Meg kell és most már meg is lehet szerezni a többséget a függetlenségi-pártnak, amely az általános választásokon egész sereg kerületet ajándékozott a 67-es alapon álló pártoknak. Ezen kerületek 48-as választóinak erkölcsi kötelessége most talpra állani és követelni, hogy az illető képviselők haladéktalanul lépjenek be a függetlenségi és 48-as pártba.

— Gróf Mikó Imre emléke. Kovásznáról jelentik, hogy gróf Mikó Imre születésének századik fordulóján nagy ünnepiességgel leplezték le Zabolán a Mikes-kastélyban a sepsiszentgyörgyi Mikó-kollégium által elhelyezett emléktáblát. A kollégium tanári kara és ifjusága Zabolára jött, ahol Földes György lelkész fogadta a vendégeket. Bodor János zágoni lelkész szép emlékbeszédet mondott, mire Szabó Jenő kézdivásárhelyi pap szavalt. Az akadémia részéről Marfy Sándor, az egyházkerület részéről Bartók püspök köszörut tett az emléktáblára. Az erdélyi muzeumegylet Eszterházy Kálmán gróf, az erdélyi gazdasági egyesület Bélyi Tivadar, Háromszék vármegye közönségét Szentiványi Miklós alispán képviselte. — Kolozsvárról táviratozzák: Gróf Mikó Imre születésének százados évfordulója alkalmából az erdélyi muzeumgyűlés számos tagja Szamosy János alelnök vezetésével kivonult a temetőbe Mikó sírjához, ahol Szamosy az egyesület nevében beszédet mondott és letette a sírra az egyesület koszoruját.

— A vasúti órház javára minap Kiszalambfalván megtartott, igen gazdag és sikerült műsorral egybekötött mulatságon az összes bevétel 95 K 30 f. kiadás 32 K 6 f és így tiszta jövedelem 63 K 24 fillér volt. Ez alkalomból felülfizettek: Dr Viola Sándor, Lengyel László cég. özv. Miklósi Károlyné 2—2 K. Jakab József, Varró Ödön 1—1 K. Széll Géza 80 f. ifj. Paál Sándor, Muszták Imre 50—50 f. Demeter Mihály és Szőke Károly 40—40 fillért. Fogadják a rendezőség hálás köszönetét.

— Érdekes eljegyzés. Érdekes eljegyzés volt a napokban a fővárosban. Hermann Antalnak, az ismert etnografusnak Etelka leányát eljegyezte Wichmann Yergő helsingfors-i egyetemi tanár, a híres nyelv-tudós. A lakodalom után a fiatal pár a cseremiszek közé megy, ahol hurom évet tölt s ez idő alatt ennek a magyarsággal rokon népnek történetét, nyelvét és néprajzát fogja kutatni. A gyűjtemények fele részét az ifjú pár a mi Nemzeti Muzeumunk néprajzi osztályának ígérte oda.

Eladó olványok. Paál Sándor faiskola-kezelő tudatja az érdeklődőket, hogy a kiszalambfalvi faiskolában folyó év őszén 200 drb. 4 éves, 150 drb. 3 éves olvány eladó. Az előbbi 50 f. az utóbbi 40 fillér darabonkint.

— A gőzgép jubileuma. Az idén ünnepli meg a kultúr világ a gőzgép kétszáz éves jubileumát. Az első használható gőzgépet, amely persze mind emellett rendkívül naiv és szimpla volt, Neveemen mérnök 1705-ben készítette. Gyakorlatilag 1712-ben alkalmazták először ezt a gépet a griffi szénbányákban. A legényesebb javításokat azonban a zseniális James Watt végezte. Amit ő teremtett, az még ma is alapja a legkomplikáltabb gőzgépeknek.

KÖZGAZDASÁG.

Udvarhelyvárm. lótenyészbizottság elnökétől.

adsz. 161—905. g. b.

HIRDETMEY.

Háromszék-megye Gazdasági Bizottsága egyetértve a vármegyei lótenyész bizottsággal, a Nagyméltó-

ságu földmívelésügyi minisztérium szekelyföldi kirendeltségének anyagi támogatása mellett *folyó évi október 10-én Sepsiszentgyörgyön, a Szent-Mihály napi állatvásárt megelőző napon, Romániában is széles körben közzétett lóversenynyel egybekötött lóvásárt rendez.*

A nevezett vásár a lótenyész-törvények és lótulajdonosoknak bő alkalmat nyújt felesleges lóanyaguk eladására.

Tekintettel, hogy vásáruk igen jónak ígérkezik, mivel kölföldi vevők is megjelenésüket kilátásba helyezték; továbbá előreláthatólag katonai lóvásár is tartatik, ennél fogva felhívjuk a lótulajdonosokat, saját jól felfogott érdekében, hogy a nevezett vásáron minél nagyobb számban jelenjenek meg eladásra szánt lovaikkal.

A vásáron történő minden eladás a vásáron működő bizottságnak azonnal bejelentendő és az eladási ár 1 % - a ugyanott a bizottság javára befizetendő, mely összeg a felmerült költségek fedezésére fordítatik.

A vásár iránt érdeklődőknek bármilyen felvilágosítással a bizottság titkára Imreh Béla ur készségesen szolgál.

Sepsiszentgyörgyön, 1905. augusztus 29-én.

A rendező-bizottság nevében:

Bárá Szentkereszty Béla, elnök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. Mártonffy Imre urnak Ujpest. Győnyörködve olvastuk Sándor István g. kath. esperes ur válaszára küldött történelmi adatokkal teljes remek viszonyválaszt. Az aktuális közlemények halmaza miatt azonban — legnagyobb sajnálatunkra — csak később közölhetjük.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinlöder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és lótulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó i. n. t. e. t. e.

NYILT-TÉR.*

Nyilatkozat.

Többen megszólítottak immár, hogy azt a veszekedést, verekedést és ehhez hasonló csendháborításokat, melyek lakasom udvarán gyakran előfordulnak, tőlem származnak. Magam igazolása végett kijelentem, hogy ezeket nem én, hanem a velem egy udvaron lakó Valena Illés fényképész és felesége szokta megcsélekedni.

Pál István, műasztalos.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

2949—905. szb.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

Udvarhelyvármegye szekelykereszturi járásában Bordos székhellyel megüresedett körbábai állás betöltésére midőn pályázatot nyitok, egyuttal ujjabban felhívom az érdekelteket, hogy felszerelt folyamodványaikat folyó évi szeptember hó 15-ig annál is inkább adják be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Jövedelem: 100 korona fizetés, 40 korona lakber, 2 korona működési díj minden egyes szülestől, a hol 8 napon át látogatást tenni tartozik. Szekelykeresztur, 1905 aug. 19.

Főszolgabíró távol

LUKÁCSFFY,

1—3 221

tb. főszolgabíró.

3705—905. t. l. k. v. sz.

HIRDETMEY.

Homoródszentmárton község közös telekkönyvei birtokszabályozás (aranyosítás) következtében átalakítottak és ezzel egyidejűleg

Faiskoláink megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.